

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/123/2022
Identifikačné číslo spisu:	7715208747
Dátum vydania rozhodnutia:	27.09.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:7715208747.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a členiek senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jany Haluškovej v spore žalobcov 1/ S. Q., narodenej XX. T. XXXX, W., P. XXX/X, zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Kostrejom, Michalovce, Cyrila a Metoda 3, 2/ R. D., narodeného XX. T. XXXX, W., P. XXX/X, zastúpeného advokátkou JUDr. Jankou Vášilovou, Humenné, Kudlovská 1, proti žalovaným 1/ P. D., narodenému XX. L. XXXX, W., P. XXXX/XX, 2/ L. W., narodenej XX. L. XXXX, W., P. XXXX/XX, 3/ N. D., narodenému XX. L. XXXX, Č. D., U., C. XXX/XX, t. č. R. XX, XXX XX M., o určenie neplatnosti závetu, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 7C/225/2015, o dovolaní žalobcu 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 23. septembra 2021 sp. zn. 5Co/210/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej 2/ priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcovi 2/ v plnom rozsahu.

Žalovanému 1/ a žalovanému 3/ náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcovi 2/ nepriznáva.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Michalovce (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 27. júna 2018, č. k. 7C/225/2015-105 zamietol žalobu (I. výrok), žalovanému v 1. rade a žalovanému v 2. rade priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni v 1. rade a žalobcovi v 2. rade (II. výrok) a žalovanému v 3. rade nepriznal nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni v 1. rade a žalobcovi v 2. rade (III. výrok).

1.2. Rozhodol tak o žalobe žalobcov o určenie, že je neplatný závet zo dňa 19.2.1997, sp. zn. N 74/97, Nz 41/97, spísaný poručiťom T. D., nar. XX.X.XXXX, zomrelým dňa 6.4.2003, vo forme notárskej zápisnice na Notárskom úrade JUDr. Anny Mazúrovej v Sobranciach, tvrdiac, že v čase spísania tohto závetu poručiť T. D. trpel duševnou poruchou, ktorá ho robila na tento úkon neschopným, a to potom, ako jeho predchádzajúci rozsudok zo dňa 30. novembra 2011 č. k. 7C/52/2010-77 v spojení s doplnacím rozsudkom zo dňa 9. januára 2012 č. k. 7C/52/2010-80 zrušil Krajský súd v Košiciach uznesením zo dňa 18. júna 2014 č. k. 6CoD/8/2012-99 a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie

konanie vytykajúc súdu, že nevyzval žalobcu na odstránenie väd žaloby, nezaoberal sa tvrdeniami žalobcu, že poručiteľ závet nepodpísal, neskúmal, či notárska zápisnica napísaná dňa 19.2.1997 na Notárskom úrade JUDr. Anny Mazúrovej, sp. zn. N 74/1997, Nz 41/97 má všetky náležitosti, ktorý takýto úkon vyžaduje, osobitne neskúmal, či závet poručiteľa T. D.Š. zo dňa 19.2.1997 je neplatný podľa § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka, lebo poručiteľ v čase písania závetu trpel duševnou poruchou, pričom súdu prvej inštancie po vrátení veci uložil povinnosť zadovážiť zdravotnú dokumentáciu poručiteľa od praktického lekára a aj kompletnú zdravotnú dokumentáciu poručiteľa z ústavu, kde bol liečený, po zadovážení dokumentácie zamerať dokazovanie na tú okolnosť, či poručiteľ za života trpel duševnou poruchou, ktorá ho robila na tento úkon - závet neschopným, a zisťovať údaje aj o tom, ako sa T. D. za svojho života, osobitne v rokoch 1996, 1997, staral o svoje potreby, ako hospodáril s finančnými prostriedkami, ako sa prejavoval v styku so svojimi príbuznými a ostatnými občanmi.

1.3. Po vrátení veci súd prvej inštancie v súlade s pokynom odvolacieho súdu vyzval Svet zdravia - Geriatrické centrum, Nemocnica s poliklinikou, Špitálska č. 2, Michalovce o zaslanie výpisu zo zdravotnej dokumentácie po neb. T. D., nar. XX.X.XXXX, za obdobie od roku 1997 do času jeho smrti v roku 2003, ktorý súdu dňa 28.3.2017 zaslal výpis zo zdravotnej dokumentácie T. D., nar. XX.X.XXXX, z ktorej prvoinštančný súd zistil, že tento bol na Geriatrickom oddelení Strážske hospitalizovaný od 4.2.2003 do 20.3.2003, pri ktorej mal určenú diagnózu demencia pri Alzheimerovej chorobe s neskorým začiatkom, Imobilizačný syndróm, Bronchopneumonický syndróm, Dehydratácia, Incontinentio alvae at urinae a ďalšie. Ďalej súd prvej inštancie vychádzal zo zistenia z výpovede žalobkyne, ktorá tvrdila, že testament po nebohom dedkovi doposiaľ nevidela, ani či bol podpísaný, či je tam úradná pečiatka notára a v akom stave je tento testament, ako i z výpovede žalobcu, ktorý tvrdil, že „dedo nebol pri zmysloch“, lebo „skutočnosti uvedené v testamente sú nezmysly“, a poručiteľom v testamente uvedené veci sú nepravdivé, lebo do roku 1996 sa o deda starali žalobcovia, 6-krát do mesiaca chodili na nákupy a zabezpečovali jeho potreby, a naopak žalovaná deda nechala bez vody a jedla, bez elektriny a televízora, a jeho potreby zabezpečovali cudzí ľudia, ktorí mu nosili vodu a jedlo. Z výpovede žalovaného v 1. rade súd zistil, že poručiteľ daroval v roku 1986 žalobcovi v 2. rade na kúpu motorového vozidla zn. Škoda sumu 50.000,-Sk alebo 55.000,-Sk, že žalovaní sa o neho náležitým spôsobom starali, pričom k notárke Mazúrovej ho doviezol niekto z obce T.. Z výpovede svedka T. J. (čl. 79 - 80 súdneho spisu) súd zistil, že svedok v období rokov 1996-1997 poručiteľa registroval ako obyvateľa obce, s ktorým v uvedenom období neprichádzal do styku, lebo starostom obce sa stal v roku 1998, a ako i že poručiteľ žil sám v slabších sociálnych podmienkach, chodievala za ním „a potom už aj prestala pani L.“, na upozornenie susedov bol nájdený v rodinnom dome v zúboženom stave a po príchode záchranky bol prevezený do Nemocnice v Sobranciach z ktorej za už nevrátil, nakoľko bol prevezený do Ústavu v Strážskom do Domu sociálnych služieb, kde zomrel.

1.4. Po právnom posúdení veci podľa § 38 ods. 1 a 2, § 476 ods. 1, 2 a 3, § 476d ods. 1 až 5 Občianskeho zákonníka súd konštatoval, že závet poručiteľa T. D., nar. XX.X.XXXX, zo dňa 19.2.1997, spísaný vo forme notárskej zápisnice N 94/97, Nz 41/97 zo dňa 19.2.1997, obsahujúcej všetky formálne náležitosti s vlastnoručným podpisom poručiteľa, spĺňa všetky náležitosti v zmysle § 476 a § 476d Občianskeho zákonníka a uzavrel, že žaloba žalobcov nie je dôvodná, lebo žalobcovia neunesli dôkazné bremeno na svoje tvrdenie, že v čase spísania tohto závetu poručiteľ T. D. trpel duševnou poruchou, ktorá ho robila na tento úkon neschopným, v spore nepreukázali. Dôvodil pritom, že na pojednávaní konanom dňa 7.6.2017 právny zástupca žalobkyne navrhol znalecké dokazovanie vo veci pribratím znalca z odboru psychiatrie za účelom posúdenia duševného zdravia T. D.B. na právny úkon spísania závetu, avšak následne podaním zo dňa 5.2.2018 (č. l. 92 spisu) žalobkyňa uviedla, že znalecké dokazovanie už nechce a z lekárskeho správ predložených žalobcami, a to Geriatrického centra - Strážske zo dňa 20.3.2003, prepúšťacej správy Psychiatrickej nemocnice Michalovce a z výpisu zo zdravotnej dokumentácie Sveta zdravia je zrejmé iba to, že T. D., nar. XX.X.XXXX mal stanovené diagnózy: demencia pri Alzheimerovej chorobe s neskorým začiatkom, Imobilizačný syndróm, Bronchopneumonický syndróm, Dehydratácia, Incontinentio alvae at urinae a ďalšie, a ani výpisom zo zdravotnej dokumentácie, výpovedami strán a svedka ani pripojenými dedičskými spismi nebolo preukázané, že poručiteľ T. D. v čase spísania závetu trpel duševnou chorobou, ktorá ho robila na tento úkon neschopným. Dodal, že nepovažoval za potrebné predvolať a vypočuť navrhovaných svedkov žalobcu: súdneho komisára - T.. P. M. a sudcu T.. Y. Š. s odôvodnením, že skutočnosti týkajúce sa

dedičského konania po neb. poručiteľovi T. D.Š. sú zrejmé z pripojených dedičských spisov tunajšieho súdu.

1.5. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a úspešným v spore žalovaným v 1. rade a 2. rade priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcom a úspešnému žalovanému v 3. rade súd nepriznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcom, nakoľko tento si nárok na náhradu trov konania neuplatnil.

2.1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 23. septembra 2021 sp. zn. 5Co/210/2020 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvý výrok). Žalovaným v 1. a 2. rade priznal voči žalobcom nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania (druhý výrok) a žalovanému v 3. rade voči žalobcom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (tretí výrok).

2.2. Odvolací súd po preskúmaní obsahu spisu a napadnutého rozsudku konštatoval, že námietky žalobcov v ich odvolaniach nie sú spôsobilé spochybniť správnosť zistených skutočností hodnotenia dôkazov, právneho posúdenia veci a neumožňujú záver, že by v konaní neboli splnené procesné podmienky, resp. že by prvoinštančný súd nesprávnym postupom znemožnil žalobcom, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Napadnutému rozsudku súdu prvej inštancie nemožno vytknúť ani nedostatočné zistenie skutkového stavu, ani to, že by súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov sporových strán nevyplynuli, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor, prípadne že by výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 185 a nasl. CSP alebo že by súd prvej inštancie na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenia alebo že by použité zákonné ustanovenia nesprávne vyložil, ak zamietol žalobu žalobcov o určenie neplatnosti závetu zo dňa 19.2.1997, sp. zn. N 74/97, Nz 41/97, spísaného porúčiteľom T. D., nar. XX.X.XXXX, zomrelým dňa X.X.XXXX, vo forme notárskej zápisnice na Notárskom úrade JUDr. Anny Mazúrovej v Sobranciach, vychádzajúc zo záveru, že žalobcovia na svoje tvrdenie, že v čase spísania tohto závetu porúčiteľ T. D. trpel duševnou poruchou, ktorá ho robila na tento úkon neschopným, neuniesli dôkazné bremeno, ktorým sa rozumie procesná zodpovednosť strany sporu za to, že v spore neboli preukázané jeho tvrdenia a z tohto dôvodu muselo byť rozhodnuté o veci samej v jeho neprospech. Zmyslom dôkazného bremena je totiž umožniť súdu rozhodnúť o veci samej i v takých prípadoch, kedy určitá skutočnosť významná podľa hmotného práva pre rozhodnutie o veci, nebola buď pre nečinnosť strany sporu (v dôsledku nespĺnenia povinnosti uloženej strane sporu ust. § 132 ods. 1 CSP) alebo vôbec (objektívne vzaté) nemohla byť preukázaná, teda ak výsledky hodnotenia dôkazov neumožňujú súdu prijať záver ani o pravdivosti tejto skutočnosti, ani o tom, že by táto skutočnosť bola nepravdivá. Okruh rozhodujúcich skutočností, ktoré strana v spore musí tvrdiť a preukázať, ako aj rozloženie dôkazného bremena, t. j. kto je nositeľom dôkazného bremena ohľadne jednotlivých právne významných skutočností, je pritom určovaný hypotézou hmotnoprávnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer sporových strán. V zásade platí, že dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností zaťažuje tú stranu sporu, ktorá tieto skutočnosti tvrdí a vyvodzuje z nich pre seba priaznivé právne dôsledky.

2.3. V posudzovanom prípade bolo z obsahu spisu zrejmé, že požiadavka žalobcov o určenie, že závet spísaný porúčiteľom T. D., nar. XX.X.XXXX, zomrelým dňa X.X.XXXX, vo forme notárskej zápisnice na Notárskom úrade JUDr. Anny Mazúrovej v Sobranciach, vychádza z tvrdenia, že porúčiteľ T. D. v čase spísania tohto závetu trpel duševnou poruchou, ktorá ho robila na tento úkon neschopným. Závet možno definovať ako jednostranný, odvolateľný, formálny a nezastupiteľný prejav vôle, ktorého obsahom je nakladanie vlastným majetkom (majetkovými hodnotami) pre prípad smrti. Z obsahu rozsudku možno vyvodiť, že súd prvej inštancie okrem špecifických požiadaviek kladených na závet v zmysle § 476 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého porúčiteľ môže závet buď napísať vlastnou rukou, alebo ho zriadiť v inej písomnej forme za účasti svedkov alebo vo forme notárskej zápisnice, a s ohľadom na to, že okrem požiadaviek vyplývajúcich z ustanovení § 476 a nasl. Občianskeho zákonníka, pre platnosť závetu musia byť naplnené aj všeobecné náležitosti, akými sú požiadavky na subjekt, vôľu, prejav vôle, pomeru vôle a prejavu, predmetu právneho úkonu, správne platnosť (neplatnosť) označeného závetu posudzoval podľa ust. § 38 Občianskeho zákonníka. So zreteľom na tvrdenie žalobcov, že porúčiteľ T. D. v čase spísania tohto závetu trpel duševnou poruchou, ktorá ho robila na

tento úkon neschopným, náležite vychádzajúc z premisy, že závet môže spísať len fyzická osoba, ktorá v čase jeho zriadenia mala plnú spôsobilosť na právne úkony, zamerané na dokazovanie na zistenie, či poručiteľ T. D. v čase spísania tohto závetu trpel duševnou poruchou, ktorá ho robila na tento úkon neschopným tak, ako to tvrdili žalobcovia a náležite uzavrel, že žalobcovia v spore toto svoje tvrdenie nepreukázali, ak na preukázanie tohto svojho tvrdenia predložili ako dôkaz lekárske správy, a to Geriatrického centra - Strážske zo dňa 20.3.2003, prepúšťaciu správu Psychiatrickej nemocnice Michalovce. Súd prvej inštancie adekvátne vyvodil, že z výpisu zo zdravotnej dokumentácie Sveta zdravia je zrejmé iba to, že T. D., nar. XX.X.XXXX mal stanovené diagnózy: demencia pri Alzheimerovej chorobe s neskorým začiatkom, Imobilizačný syndróm, Bronchopneumonický syndróm, Dehydratácia, Incontinentia alvae at urinae a ďalšie, a ani výpisom zo zdravotnej dokumentácie, výpoveďami strán a svedka ani pripojenými dedičskými spismi nebolo preukázané, že poručiteľ T. D. v čase spísania závetu trpel duševnou chorobou, ktorá ho robila na tento úkon neschopným.

2.4. Odvolací súd konštatoval, že preskúmané rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, pretože súd pri svojom rozhodovaní rešpektoval klauzuly určujúce minimálnu mieru racionality a konzistencie skutkovej a právnej argumentácie a pri výklade a aplikácii zákonných predpisov sa podľa názoru odvolacieho súdu neodchýlil od znenia aplikovaných zákonných ustanovení a nepoprel ich účel a význam, vychádzajúc pritom správne z úsudku, že v posudzovanej veci nenastali skutočnosti predpokladané ustanovením § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého je neplatný taký právny úkon, ktorý vykonala osoba v duševnej poruche, ktorá ju robí neschopnou na jeho vykonanie. Nakoľko z obsahu súdneho spisu nevyplýva, že v posudzovanej veci by sa jednalo o osobu, ktorá má súdnym rozhodnutím obmedzenú spôsobilosť na právne úkony (uvedené ani nebolo žalobcami tvrdené), záver, či v čase úkonu konajúca osoba uskutočnila právny úkon (závet) v duševnej poruche, teda že pri uskutočnení konkrétneho právneho úkonu - závetu, nemohla posúdiť následky svojho úkonu alebo nemohla ovládnuť svoje správanie, a teda, že ide (išlo) o osobu, ktorá vykonala právny úkon v duševnej poruche, ktorá ju robí nespôsobilou na jeho vykonanie v zmysle § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka, musí byť nepochybný. Nie je nevyhnutné, aby bola táto osoba v momente vykonania predmetného právneho úkonu (závetu) vyhlásená za nespôsobilú na právne úkony, alebo aby bola táto jej spôsobilosť obmedzená, keďže postačuje, aby v dobe rozhodujúcej pre posudzovanie platnosti právneho úkonu, bola konajúca osoba postihnutá duševnou poruchou, ktorá ju robí (robila) neschopnou na vykonanie tohto konkrétneho právneho úkonu (závetu). V tomto prípade ale nestačí iba pochybnosť o spôsobilosti. So zreteľom na to, že vyriešenie otázky, či osoba (poručiteľ T. D., nar. XX.X.XXXX, zomr. dňa X.X.XXXX) v čase, keď urobila príslušný právny úkon (závet zo dňa 19.2.1997, spísaný vo forme notárskej zápisnice sp. zn. N 74/97, Nz 41/97 na Notárskom úrade JUDr. Anny Mazúrovej v Sobranciach) konala alebo nekonala v duševnej poruche, závisí od posúdenia skutočností, ku ktorým sú potrebné odborné znalosti v zmysle § 206 CSP, podľa ktorého ak je potrebné posudzovať skutočnosti, na ktoré treba odborné znalosti, súd na návrh vyžiada odborné vyjadrenie od odborne spôsobilej osoby, resp. v zmysle § 207 ods. 1, vety prvej CSP, podľa ktorého ak rozhodnutie závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba vedecké poznatky, a pre zložitosť posudzovaných otázok nepostačuje postup podľa § 206, súd na návrh nariadi znalecké dokazovanie a ustanoví znalca, je odvolací súd v danom prípade v zhode so súdom prvej inštancie v jeho názore, že z vykonaných dôkazov - lekárskeho správ, a to Geriatrického centra - Strážske zo dňa 20.3.2003, prepúšťacej správy Psychiatrickej nemocnice Michalovce, ani z výpisu zo zdravotnej dokumentácie Sveta zdravia, výpovedí strán a svedka ani pripojených dedičských spisov nemožno vyvodiť jednoznačný záver, že poručiteľ T. D. v čase spísania závetu, t. j. dňa 19.2.1997, trpel duševnou poruchou (chorobou), ktorá ho robila na tento úkon neschopným. Pokiaľ žalobcovia v odvolaní namietli, že súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcom, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, v podstate vytýkajúc súdu nesprávne hodnotenie vykonaných dôkazov a z toho plynúci nesprávny záver súdu o neunesení dôkazného bremena na ich tvrdenie, že poručiteľ T. D. v čase spísania závetu, t. j. dňa 19.2.1997, trpel duševnou poruchou (chorobou), ktorá ho robila na tento úkon neschopným, táto odvolacia námietka žalobcov nebola opodstatnená.

2.5. Na tomto mieste odvolací súd považoval za potrebné poznamenať, že do obsahu práva na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd nepatrí právo strany sporu vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov (por. napr. rozhodnutie Ústavného súdu SR

sp. zn. I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktoré predkladá strana sporu (napr. rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Odvolací súd tiež pripomína, že podstatou zistenia skutkového stavu veci je úsudok sudcu o tom, ktoré z rozhodných a sporných skutočností sú pravdivé, t. j. ktoré z nich bude považovať za preukázané poznatkami získanými vykonaním jednotlivých dôkazov. Zásada voľného hodnotenia dôkazov pritom vyjadruje, že záver, ktorý si sudca urobil o pravdivosti či nepravdivosti tvrdených skutočností, resp. o unesení alebo neunesení dôkazného bremena stranou sporu, vzhľadom na poznatky získané z vykonaných dôkazov, je vecou vnútorného sudcovho presvedčenia i jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov môže robiť len súd, ktorý ich vykonal, jednak izolovane a jednak porovnaním s ostatnými poznatkami získanými vykonaním všetkých zostávajúcich dôkazov. Výsledkom ich celkového hodnotenia je potom záver súdu o tom, či a do akej miery strana sporu splnila svoju povinnosť preukázať svoje skutkové tvrdenia. Zo zásady voľného hodnotenia dôkazov vyplýva aj to, že na nesprávnosť hodnotenia dôkazov možno usudzovať len zo spôsobu, akým súd hodnotenie vykonal. Podľa názoru odvolacieho súdu ani v tomto smere vyčítať súdu žiadne pochybenie nemožno. Nemožno mu vytknúť, že by výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedal pravidlám logického myslenia alebo, že by súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dokazovania nevyplynuli alebo, že by súd opomenul rozhodné skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo. Za tejto procesnej situácie, preto nemožno priznať relevanciu polemike žalobcov v odvolaní spočívajúcej v námietke, že súd mal uveriť dôkazom a tvrdeniam, ktoré predložili žalobcovia a zmenu napadnutého rozsudku vo výroku o zamietnutí žaloby pre neunesenie dôkazného bremena nemôžu privodiť ani odvolacie námietky prezentované v odvolaní žalobcov založené bez ďalšieho iba na názore, že „lekárskymi správami predloženými žalobkyňou z Geriatrického centra - Strážske, prepúšťacou správou z Psychiatrickej nemocnice v Michalovciach, zdravotnou dokumentáciou Sveta zdravia, z ktorých boli zrejme diagnózy poručiťľa, ktorými trpel, a to demencia spoločne s Alzheimerovou chorobou, ktorá diagnóza jednoznačne obmedzuje osobu, ktorá robí tak vážny právny úkon z toho, aby si táto uvedomila, čo svojim konaním spôsobí“.

2.6. Vzhľadom na uvedené odvolací súd konštatoval, že žalobcami uvádzané odvolacie dôvody nie sú dané, preto odvolací súd rozsudok podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil a podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP priznal nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania v odvolaní procesne úspešným žalovaným v 1. a 2. rade s tým, že o výške trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v samostatnom rozhodnutí, ktoré vydá vyšší súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP). Nakoľko žalovanému v 3. rade trovy odvolacieho konania nevznikli a ani ich nežiadal priznať, žalovanému v 3. rade voči žalobcom náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd nepriznal. Žalobcovia úspech v odvolacom konaní nemali, a tak im náhrada trov odvolacieho konania nepatrí.

3.1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca 2/ (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

3.2. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP.

3.3. V odôvodnení dovolania uviedol, že prípustnosť dovolania je daná, nakoľko odvolací súd nesprávnym procesným spôsobom znemožnil dovolateľovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces, a to tým že odvolací súd sa pri hodnotení skutkového stavu nezaoberal všetkými právne a skutkovo relevantnými otázkami súvisiacimi s predmetom súdnej ochrany a rozhodnutie súdu preto spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolateľ vadu konania videl v tom, že odvolací súd dospel k rozhodnutiu bez toho, aby sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre toto rozhodnutie, keď vôbec neposudzoval, že konanie žalovanej 2/ L. W., ktorá sa mala „starat“ o poručiťľa bolo len zo zisťných dôvodov a bolo v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko v tom čase bola rozvedená s dvomi maloletými deťmi, nezamestnaná, bez akéhokoľvek príjmu. Vzhľadom na konanie žalovanej 2/ je preto logický záver, že poručiťľ spísal závet nie dobrovoľne a pri plnom vedomí ale len preto, že bol bezbranný, odkázaný na pomoc a starostlivosť žalovanej 2/. Podľa názoru dovolateľa poručiťľ by sám od seba nikdy nespísal závet v prospech žalovaných 1/ a 2/, už aj z dôvodu, že žalobca 2/ sa dlhodobo staral o majetok poručiťľa, spoločne s ním ho zveľaďoval a staral sa o jeho potreby aj s vynaložením vlastných finančných prostriedkov. Ďalej uviedol, že v kontexte s tým je preto bez akýchkoľvek pochybností preukázané na základe správy Geriatrického centra - Strážske, prepúšťacou správou z Psychiatrickej nemocnice v Michalovciach, z výpisu zo zdravotnej dokumentácie Sveta

zdravia, z výpovedí strán sporu, z výpovede svedka a z pripojených dedičských spisov, že poručiteľ T. D. v čase spísania závetu dňa 19. februára 1997, trpel závažnou duševnou poruchou, ktorá ho robila na tento úkon neschopným. Ide o dôkazy, ktoré nespochybniteľne preukazujú závažné psychiatrické ochorenia poručiteľa diagnostikované odborným lekárom. Preto z hľadiska posúdenia otázky či - T. D., v čase spísania závetu dňa 19. februára 1997 vo forme notárskej zápisnice sp. zn. N 74/97, Nz 41/97 na Notárskom úrade JUDr. Anny Mazúrovej v Sobranciach konal alebo nekonal v duševnej poruche sú postačujúce vyššie uvedené listinné dôkazy vychádzajúce z odborných znalostí týchto lekárov, ktorí spoľahlivo preukazujú, že poručiteľ nebol schopný si vytvoriť logický a reálny úsudok, nebol schopný chápať podstatu závetu a nebol schopný rozpoznať následky svojho konania. Nakoľko odvolací súd náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných podmienok pre platnosť závetu nehodnotil tieto žalobcami vyššie namietané skutočnosti, resp. dostatočným spôsobom ani neodôvodnil ich bezvýznamnosť či irelevantosť, jeho rozhodnutie je potrebné považovať za nedostatočne odôvodnené, čím porušil právo žalobcov na spravodlivý proces a konanie zaťažil vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP.

4. Žalovaná 2/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za vecne a právne správne, a preto dovolaciemu súdu navrhuje dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalobcu 2/ je potrebné v zmysle § 448 CSP zamietnuť.

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou

dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP) žalobca 2/ v dovolaní nenamietal chyby a nesprávnosti v procese prejednávania sporu (v procedúre jeho vedenia) zo strany odvolacieho súdu, ale naopak zreteľne namietal nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené zo zákazom svojvoľného postupu, a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14.1. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ v súvislosti s uplatnenou prípustnosťou dovolania namietal de facto, nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie a nesprávne vyhodnotenie dôkazov. Dovolateľ uviedol, že odvolací súd sa pri hodnotení skutkového stavu nezaoberal všetkými právne a skutkovo relevantnými otázkami súvisiacimi s predmetom súdnej ochrany a rozhodnutie súdu preto spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolateľ vadu konania videl v tom, že odvolací súd dospel k rozhodnutiu bez toho, aby sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre toto rozhodnutie, keď vôbec neposudzoval, že konanie žalovanej 2/ L. W., ktorá sa mala „starat“ o poručiťľa bolo len zo zisťných dôvodov a bolo v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko v tom čase bola rozvedená s dvomi maloletými deťmi, nezamestnaná, bez akéhokoľvek príjmu. Vzhľadom na konanie žalovanej 2/ je preto logický záver, že poručiťľ spísal závet nie dobrovoľne a pri plnom vedomí ale len preto, že bol bezbranný, odkázaný na pomoc a starostlivosť žalovanej 2/.

14.2. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 6 CSP), a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29.4.1993, II. ÚS 410/06).

14.3. V súlade s touto judikatúrou ústavného súdu Najvyšší súd SR ustálil svoju judikatúru (napr. rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/100/2018, 5Cdo/202/2018, 5Cdo/138/2018) v tom smere, že procesnému právu účastníka navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a

dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť.

14.4. V súvislosti s predmetnými dovolacími námietkami dovolací súd poukazuje na to, že dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom konaní viazaný návrhmi strán (účastníkov) na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané je vecou súdu, a nie účastníkov konania (strán sporu).

14.5. Pokiaľ dovolateľ namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nedostatočne zistenom skutkovom stave veci a nesprávnom hodnotení dôkazov odvolacím súdom, dovolací súd poukazuje na bod 17. - 18., v zmysle ktorého:

„Nakoľko z obsahu súdneho spisu nevyplýva, že v posudzovanej veci by sa jednalo o osobu, ktorá má súdnym rozhodnutím obmedzenú spôsobilosť na právne úkony (uvedené ani nebolo žalobcami tvrdené), záver, či v čase úkonu konajúca osoba uskutočnila právny úkon (závet) v duševnej poruche, teda že pri uskutočnení konkrétneho právneho úkonu - závetu, nemohla posúdiť následky svojho úkonu alebo nemohla ovládnuť svoje správanie, a teda že ide (išlo) osobu, ktorá vykonala právny úkon v duševnej poruche, ktorá ju robí nespôsobilou na jeho vykonanie v zmysle § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka, musí byť nepochybný. Nie je nevyhnutné, aby bola táto osoba v momente vykonania predmetného právneho úkonu (závetu) vyhlásená za nespôsobilú na právne úkony, alebo aby bola táto jej spôsobilosť obmedzená, keďže postačuje, aby v dobe rozhodujúcej pre posudzovanie platnosti právneho úkonu, bola konajúca osoba postihnutá duševnou poruchou, ktorá ju robí (robila) neschopnou na vykonanie tohto konkrétneho právneho úkonu (závetu). V tomto prípade ale nestačí iba pochybnosť o spôsobilosti. So zreteľom na to, že vyriešenie otázky, či osoba (poručiteľ T. D., nar. XX.X.XXXX, zomr. dňa X.X.XXXX) v čase, keď urobila príslušný právny úkon (závet zo dňa 19.2.1997, spísaný vo forme notárskej zápisnice sp. zn. N 74/97, Nz 41/97 na Notárskom úrade JUDr. Anny Mazúrovej v Sobranciaci) konala alebo nekonala v duševnej poruche, závisí od posúdenia skutočností, ku ktorým sú potrebné odborné znalosti v zmysle § 206 CSP, podľa ktorého ak je potrebné posudzovať skutočnosti, na ktoré treba odborné znalosti, súd na návrh vyžiada odborné vyjadrenie od odborne spôsobilej osoby, resp. v zmysle § 207 ods. 1, vety prvej CSP, podľa ktorého ak rozhodnutie závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba vedecké poznatky, a pre zložitosť posudzovaných otázok nepostačuje postup podľa § 206, súd na návrh nariadi znalecké dokazovanie a ustanoví znalca, je odvolací súd v danom prípade v zhode so súdom prvej inštancie v jeho názore, že z vykonaných dôkazov - lekárskeho správ, a to Geriatrického centra - Strážske zo dňa 20.3.2003, prepúšťacej správy Psychiatrickej nemocnice Michalovce, ani z výpisu zo zdravotnej dokumentácie Sveta zdravia, výpovedí strán a svedka ani pripojených dedičských spisov nemožno vyvodiť jednoznačný záver, že poručiteľ T. D. v čase spísania závetu, t. j. dňa 19.2.1997, trpel duševnou poruchou (chorobou), ktorá ho robila na tento úkon neschopným.“

14.6. V súvislosti s predmetnou námietkou dovolateľa, považuje dovolací súd za nevyhnutné akcentovať na zásadu voľného hodnotenia dôkazov vyplývajúcu z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 Ústavy SR), v zmysle ktorej záver vyodený sudcom v prebiehajúcom konaní o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Tento jeho postup však musí byť v istom zmysle objektivizovaný konceptom takého hodnotenia dôkazov, ktoré obстоjí z hľadiska jeho prípadného rozporu so zákazom

arbitrárnej jurisdikčnej ľubovôle. Inak povedané, „voľnosť“ hodnotenia dôkazov neznamená, že súd nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia, naopak, konečné meritórne rozhodnutie malo vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Koncept voľného hodnotenia dôkazov je derivátom tzv. akuzačného typu procesu, v ktorom zákon pojmovovo nemôže predpisovať zákonnú silu jednotlivým dôkazom. Naopak, v inkvizičnom procese dominuje tzv. legálna dôkazná teória, ktorá pojmovovo vyžaduje zákonnú silu, „váhu“ jednotlivých dôkazov - tento typ procesu sa však vo všeobecnosti považuje za dejinne prekonaný, aj keď jeho jednotlivé prvky prerástli medzičasom do konceptuálnej sústavy iných ako sporových konaní (mimosporov) predovšetkým cez prizmu tzv. vyšetrovacieho princípu a princípu oficiality. Právna úprava nestanovuje, ako má súd hodnotiť dôkazy z hľadiska pravdivosti; uvádza len, že súd hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, ktorá v civilnom procese predstavuje veľmi zložitý myšlienkový proces sudcu. Takúto úvahu súdu nemožno zamieňať s úvahou, ktorú právna úprava nepripúšťa síce výslovne, no je implicitne obsiahnutá v pojmovej sústave silného sudcu a voľného hodnotenia dôkazov - ide o úvahu z hľadiska ustálenia, resp. určenia výšky nárokov vtedy, ak túto výšku možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami alebo ju nemožno zistiť vôbec. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu rovnako neznamená ľubovôľu súdu pri hodnotení dôkazov. Hodnotiacia úvaha súdu musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci, nesmie byť v rozpore s prírodnými zákonmi, musí byť preskúmateľná v inštančnom postupe a podobne. Výsledky hodnotenia dôkazov sú aj súčasťou odôvodnenia rozsudku, nakoľko z ustanovenia § 220 ods. 2 vyplýva súdu povinnosť v odôvodnení rozsudku (okrem iného) stručne, jasne a výstižne vysvetliť, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a podobne. Súd nie je viazaný len skutkovým stavom, ako ho predniesli (substancovali) sporové strany, ale má i vlastné procesné oprávnenia ingerovať do sporu. Strany tak nie sú „vlastníkmi“ skutkových tvrdení, ako v liberálnom koncepte civilného procesu, ale súdom zistený skutkový stav má v čo najvyššej možnej miere korešpondovať s reálnym hmotnoprávnym pomerom sporových strán. Teória hovorí v tejto súvislosti o tzv. modifikovanom prejednávacom princípe, kde je procesná aktivita vo vzťahu k ustáleniu skutkového základu sporu prioritne zverená sporovým stranám, no s „materiálnymi“ korekciami zo strany súdu.

14.7. V súhrne uvedené civilné sporové konanie je ovládané prejednacou zásadou, v súlade s ktorou je úspech procesnej strany definovaný jej povinnosťou tvrdenia a na ňou nadväzujúcou dôkaznou povinnosťou a im zodpovedajúcim korelátom v podobe bremena tvrdenia a dôkazného bremena. Z prejednacej zásady potom následne vyplýva základné procesné pravidlo, podľa ktorého každá strana je povinná dokazovať skutočnosti zodpovedajúce znakom právnej normy, ktorá je pre ňu priaznivá a ktorej sa domáha. Strana domáhajúca sa týchto právnych následkov ponesie aj nepriaznivé dôsledky stavu non liquet (neobjasneného určitého skutkového stavu, resp. určitej relevantnej skutočnosti), teda procesných následkov toho, ako keby bolo zistené, že k naplneniu skutkových predpokladov hypotézy právnej normy, ktorej účinkov sa domáhala, nedošlo (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 24/2019 z 9. júna 2020).

14.8. Dovolací súd zdôrazňuje vzhľadom na v súhrne vyššie obsiahlo uvedené a námietku dovolateľa keď v dovolaní uviedol, že „je bez akýchkoľvek pochybností preukázané na základe správy Geriatrického centra - Strážske, prepúšťacej správy z Psychiatrickej nemocnice v Michalovciach, z výpisu zo zdravotnej dokumentácie Sveta zdravia, z výpovedí strán sporu, z výpovede svedka a z pripojených dedičských spisov, že poručiteľ T. D. v čase spísania závetu dňa 19. februára 1997, trpel závažnou duševnou poruchou, ktorá ho robila na tento úkon neschopným. Ide o dôkazy, ktoré nespochybne preukazujú závažné psychiatrické ochorenia poručiteľa diagnostikované odborným lekárom. Preto z hľadiska posúdenia otázky či - T. D., v čase spísania závetu dňa 19. februára 1997 vo forme notárskej zápisnice sp. zn. N 74/97, Nz 41/97 na Notárskom úrade JUDr. Anny Mazúrovej v Sobranciach konal alebo nekonal v duševnej poruche sú postačujúce vyššie uvedené listinné dôkazy vychádzajúce z odborných znalostí týchto lekárov, ktorí spoľahlivo preukazujú, že poručiteľ nebol schopný si vytvoriť logický a reálny úsudok, nebol schopný chápať podstatu závetu a nebol schopný rozpoznať následky svojho konania.“ že bolo práve vecou súdu v prejednávanej veci rozhodovať o potrebe vykonania či nevykonania dôkazu, a taktiež hodnotenie dôkazov v spore a nie ako sa mylne dovolateľ domnieva vecou žalobcov, in concerto žalobkyne 1/, ktorá v zmysle bodov 15. - 17. rozhodnutia súdu prvej inštancie na pojednávaní konanom dňa 7.6.2017 prostredníctvom právneho

zástupcu navrhla znalecké dokazovanie vo veci pribratím znalca z odboru psychiatrie za účelom posúdenia duševného zdravia T. D. na právny úkon spísania závetu, avšak následne podaním zo dňa 5.2.2018 (č. I. 92 spisu) žalobkyňa uviedla, že so znaleckým dokazovaním nesúhlasí. Preto ak odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie vo svojom rozhodnutí uviedol, že daná súdená vec závisí od posúdenia skutočností, ku ktorým sú potrebné odborné znalosti v zmysle § 206 CSP, nakoľko z vykonaných dôkazov - lekárskeho správ, a to Geriatrického centra - Strážske zo dňa 20.3.2003, prepúšťacej správy Psychiatrickej nemocnice Michalovce, ani z výpisu zo zdravotnej dokumentácie Sveta zdravia, výpovedí strán a svedka ani pripojených dedičských spisov nebolo možné vyvodit' jednoznačný záver, že poručiťel' T. D. v čase spísania závetu, t. j. dňa 19.2.1997, trpel duševnou poruchou (chorobou), ktorá ho robila na tento úkon neschopným, dovolací súd konštatuje, že neboli zistené vady v procese dokazovania a jeho hodnotenia, ktoré by zakladali porušenie práva dovolateľa na spravodlivý súdny proces a na vyslovenie opačného právneho názoru dovolacím súdom ako je uvedený v rozhodnutí odvolacieho súdu v spojitosti s právnym názorom súdu prvej inštancie týkajúceho sa neunesenia dôkazného bremena žalobcami.

15.1. Z obsahu dovolania tiež vyplýva, že dovolateľ mal v súvislosti s uplatnenou prípustnosťou dovolania za nevyhnutné, aby sa odvolací súd v rámci odôvodnenia rozsudku vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre toto rozhodnutie, a to konkrétne tým, že konanie žalovanej 2/ L. W., ktorá sa mala „starat'“ o poručiťela bolo len zo zisťných dôvodov a bolo v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko v tom čase bola rozvedená s dvomi maloletými deťmi, nezamestnaná, bez akéhokoľvek príjmu. Vzhľadom na konanie žalovanej 2/ bol podľa dovolateľa preto logický záver, že poručiťel' spísal závet nie dobrovoľne a pri plnom vedomí ale len preto, že bol bezbranný, odkázaný na pomoc a starostlivosť žalovanej 2/.

15.2. K predmetnej námietke dovolací súd uvádza, že z obsahu spisu má preukázané dostatočne odôvodnené rozhodnutie odvolacieho súdu, pričom na predmetnú námietku nebolo potrebné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, nakoľko špecifikovaná námietka v bode 15. tohto rozhodnutia, pre rozhodnutie v prejedávanom spore bola irelevantá a podstatným v súdom spore bolo posúdenie práve spôsobilosti zomrelého.

16. Prvostupňové a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s odôvodnením dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Dovolateľ preto nemôže dôvodne a opodstatnene namietat', že mu odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnosťnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

17. V kontexte požiadaviek riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd dovolací súd

zdôrazňuje, že ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (napr. rozhodnutia vo veciach Ruiz Torija proti Španielsku, Hiro Balani proti Španielsku, Georgiadis proti Grécku, Higgins proti Francúzsku). Preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Ani súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

18. Obsah spisu vedeného v preskúmvanej veci v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za neodôvodnený. Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu náležitosti v zmysle § 393 CSP. Ako už bolo uvedené vyššie, za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv žalobcu 2/.

19. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcu 2/ uplatnené podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP zamietol ako nedôvodné (§ 448 CSP).

20. Aplikujúc zásadu úspechu v konaní (§ 255 ods. 1 v spojení s § 453 ods. 1 CSP) vznikol nárok na náhradu trov dovolacieho konania v dovolacom konaní úspešnej žalovanej 2/ voči v dovolacom konaní neúspešnému žalobcovi 2/. Z obsahu spisu vznik trov dovolacieho konania u žalovanej 2/ preukázaný je, preto dovolací súd žalovanej 2/ voči žalobcovi 2/ náhradu trov dovolacieho konania priznal v plnom rozsahu. Žalovaný 1/ a 3/ mali v dovolacom konaní plný úspech, dovolací súd trovy dovolacieho konania im nepriznal, nakoľko im žiadne nevznikli (Uznesenie NS SR 7Cdo/14/2018).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.